

Uvaženi učesnici, eksperti,

Dame i gospodo,

Dozvolite mi da se na početku zahvalim organizatoru i izrazim očekivanje da ćemo danas imati kvalitetnu i korisnu diskusiju o aktuelnoj i značajnoj temi od interesa za našu zemlju, za region i Evropu.

U godinama ekonomske krize i političkih nestabilnosti, naučili smo mnogo toga o nama, našim državama i međusobnim odnosima. Države Evrope suočene sa novom političkom i ekonomskom mapom sveta u kojoj se odvija nezaustavljivo curenje ekonomske moći na Istok, našle su se u situaciji kada je očigledno potrebno redefinisati okruženje i mehanizme na osnovu kojih gradimo stabilnost i sigurnost, osiguravamo ekonomski rast i prosperitet naših građana. Još od Drugog svetskog rata, narodi Evrope nisu bili svesniji međuzavisnosti svojih ekonomija i sveukupnih odnosa.

Ozbiljnost ekonomske i finansijske krize unutar EU, kao i društvenih transformacija, čije su posledice vidljive kod određenog broja država članica EU, definitivno utiču na dalje postavljanje EU i na njene prioritete za duži period. Opšti prioriteti svih članica EU su svakako usmereni na prevazilaženje negativnih efekata krize, ekonomski oporavak, uz prilagođavanje uslovima na globalnom nivou, u skladu sa vizijom njenog razvoja i delovanja do 2020. godine. Upravo pitanje vizije Evrope dospeva u centar rasprava, koje su u toku među članicama EU. Pružanjem odgovora na pitanje buduće vizije EU, biće jasnija i perspektiva potencijalnih i kandidata za članstvo.

Evropska unija je svakako najznačajniji mirovni projekat u istoriji Evrope koji se do sada pokazao kao uspešan. Ideje koje su vodile kreatora Evropske unije, čini mi se, nikada nisu bile aktuelnije, dok sa druge strane, na neki način pomalo su zaboravljene. Kriza u svetu, kriza bezbednosti i kriza u ekonomskoj sferi podsećaju nas da se ove vrednosti moraju afirmisati u novom svetlu i na nov način.

Dozvolite mi da se posebno osvrnem na jedno pitanje koje izaziva dosta političkih, ekonomskih, pa ako hoćete i bezbednosnih kontroverzi u mnogim državama Evropske unije. To je politika proširenja Evropske unije i navodni „zamor od proširenja“. Zemlje Zapadnog Balkana koje 2/3 svoje ekonomske razmene obavljaju sa državama Evropske unije, smatraju da je apsolutno neophodno nastavljajanje politike proširenja EU na prostor Zapadnog Balkana. Verujem da ne sme doći do usporavanja ili zaustavljanja nakon prijema Hrvatske u članstvo u predstojećim danima. U mnogim evropskim državama se proširenje EU okrivljuje za političke, ekonomske i bezbednosne probleme, iako sve činjenice govore suprotno. Ne želim ovom prilikom da vas opterećujem statistikom, ali ekonomski pokazatelji, kako u tzv „starim državama članicama“, tako i u onim novim, govore u prilog proširenju. Evropa danas, nakon blokovske podele i redefinisanih odnosa unutar nje, nije isti prostor kao što je to bio na početku stvaranja EU, ali to i dalje ne umanjuje vrednost i značaj osnovnih političkih, ekonomskih i socijalnih postulata na osnovu kojih je stvorena. Danas, više nego ikad potrebna nam je solidarnost, jedinstvenost,

pragmatičnost, konstruktivnost i samosvest. Bez integracije svih država Evrope u jedan zajednički dom, ne može biti prosperiteta za sve narode koji žive na ovom prostoru. Svako ko u ovom globalizovanom svetu misli da će se zatvaranjem u uske okvire učiniti konkurentnijim i prodornijim na svetskoj sceni, po bilo kom osnovu, jednostavno ne sagledava realnost.

Region Zapadnog Balkana ima velikog uticaja na mir, bezbednost i prosperitet na evropskom kontinentu, proširenje EU je veoma bitna komponenta uspešne bezbednosne politike EU u eliminisanju budućih rizika i nestabilnosti, ali i najbolji mehanizam za proces pomirenja, saradnje i stabilnosti u područjima gde smo u prošlosti imali konflikte.

Poznato vam je da su zemlje našeg regiona, kao prioritet u spoljnoj politici, na sam vrh postavile priključenje Evropskoj uniji. Sa druge strane, svesne su brojnih problema sa kojima se Evropska unija suočava u ovom trenutku i ne traže da se za njih pišu nova pravila ili uslovi, već samo ono što je poznato i priznato kao kriterijumi za članstvo. Sa sigurnošću mogu da kažem da je Srbija u punom smislu te reči posvećena ispunjenju istih. Smatram da je proces evropske integracije Srbije kapitalno važan za integraciju čitavog regiona, te da će EU uvažiti napore koje ulaže, na način koji će Srbiju i čitav region dalje približiti EU i u konačnoj instanci učiniti punopravnim članom.

U proteklim mesecima Srbija je učinila strateški važne korake u osiguravanju svoje Evropske budućnosti a na taj način doprinela i građenju ukupne stabilnosti regiona JIE i Evrope. Prihvatila je dijalog sa Prištinom na visokom političkom nivou, uz posredovanje VP za spoljnu politiku i bezbednost K. Ešton i uz velike napore i ogroman politički rizik, polovinom aprila ove godine postigla sporazum sa Prištinom o rešavanju pitanja položaja Srba na Kosovu i Metohiji. Srbija na ovaj način nije priznala nezavisnost «Kosova», ali svesna realnosti na terenu i neophodnosti da se pitanja od značaja za svakodnevni život Srba i Albanaca reše na obostrano prihvatljiv način, učinila je istorijski pomak napred u rešavanju pitanja Kosova i Metohije i položaja Srba na ovom prostoru. Dogovorom o stvaranju Asocijacije Srpskih opština, u skladu sa međunarodnom legislativom o položaju ovakvih zajednica, pre svega sa Evropskom poveljom o manjinskim pravima i lokalnoj samoupravi, stvoreni su uslovi za rešavanje pitanja položaja Srba na Kosovu i Metohiji.

Takođe, dogovorom o implementaciji sporazuma sa Prištinom, i donošenjem Akcionog plana za njegovo sprovođenje, Vlada Srbije pokazala je da je odlučna u nameri da obaveze ispuni u celosti i na taj način ukloni i poslednju prepreku za pozitivnu odluku na sledećem Evropskom samitu. Mi, sa druge strane, očekujemo i da će Evropska unija ispuniti svoja obećanja, koja nam je u formi uslova za početak pregovora, postavila krajem prošle godine. Svaki drugi rezultat bi se mogao negativno odraziti na nastavak obimnog reformskog procesa kroz koji prolazimo, a kojim, verovatno više nema potrebe da naglašavam, doprinosimo i ukupnoj regionalnoj i evropskoj stabilnosti i sigurnosti.

Svedoci smo da se u ovo vreme krize javila potreba za osmišljavanjem nove arhitekture evropskih odnosa u cilju kreiranja jedinstvene nove Evrope, da su sasvim novi bezbednosni izazovi i imperativ odgovora na njih iziskivali zajednički napor u kreiranju nove i drugačije odbrambene i bezbednosne politike. Drugačiji geostrateški odnosi su naglasili potrebu da se razviju drugačija sredstva za afirmaciju EU kao globalnog faktora sa prepoznatljivom politikom i civilno vojnim resursima za upravljanje krizama i očuvanje međunarodnog mira i bezbednosti.

Nova slika u međunarodnim odnosima implicira neophodnost razvijanja i primenu širokog spektra instrumenata i sredstava (od političkih, diplomatskih, ekonomskih do finansijskih, civilnih i vojnih) u kontekstu jačanja koncepta „Stalne strukturne saradnje”.

Mesto i uloga Srbije u daljoj evoluciji evropske odbrambene i bezbednosne politike, koje se ostvaruju kroz realizaciju prioriteta Vlade Srbije da zemlja što pre otpočne pristupne pregovore sa EU, ubrzava evropski proces, sprovodi unutrašnje reforme i doprinosi razvoju regiona. Cilj je da se uspostavi međusobno poverenje i stvore osnove za učešće u EU operacijama, što je ključno za izgradnju partnerskog odnosa sa EU u oblasti odbrane i bezbednosti. Srbija je opredeljena za jačanje saradnje sa EU u ovoj oblasti, kako bi dala svoj doprinos miru i bezbednosti, kroz ravnopravnu saradnju sa državama članicama EU čijem članstvu i sama teži.

U zaključku, želim još jednom da podsetim da se politika proširenja pokazala kao važan instrument stabilnosti i bezbednosti Evrope, te da je kao takvu treba očuvati, nikako zapostaviti, bez obzira na aktuelne ekonomske i finansijske teškoće. Smatram da su upravo ključna vrednost evropske ideje mir i stabilnost, ambijent u kojem se lakše i trezvenije može naći i izlaz iz različitih kriza, a ne obrnuto.

Nacionalni i kulturni identitet Srbije, pa i drugih zemalja regiona, deo je kulturnog obrasca Evropske unije koji je utemeljen u maksimi ujedinjeni u različitostima. Istovremeno, baštine se zajedničke evropske vrednosti oličene u temeljnim demokratskim načelima. Ispunjavanjem uslova za članstvo u Evropskoj uniji doprineće se izgradnji funkcionalnog, održivog i efikasnog sistema EU, dok sam proces pristupanja daje snažan podstrek političkim i ekonomskim reformama u Srbiji i regionu kao celini.

Zahvaljujem.

Izlaganje pomoćnika ministra spoljnih poslova Ljubice Vasić

u Institutu za međunarodnu politiku i privredu